

***Cròniques de la veritat oculta* de Pere Calders**

15 juny 2021

Biografia i obra:

Pere Calders i Rossinyol (Barcelona, 1912 -1994). Era fill de l'escriptor i traductor Vicenç Calders i Arús. Calders va viure tota la seva infantesa a Sant Cugat del Vallès. Al 1920 va anar a viure a la ciutat de Barcelona. Allà va estudiar a l'Escola Superior de Belles Arts. Més tard va treballar com a dibuixant i col·laborador a "El Diario Mercantil", a la revista "L'esquella de la Torratxa", i al diari "l'Avui" (on va publicar el seu primer conte).

L'any 1936 va publicar un recull de relats breus "*El primer arlequí*" i la novel·la "*La glòria del doctor Larén*". Poc després de començar la Guerra Civil Espanyola, va prendre una postura de compromís i va començar a col·laborar amb publicacions d'àmbit polític. En aquesta època va escriure els contes de "*L'any de la meva gràcia*" i "*La cèl·lula*", aquest últim no es va arribar a publicar mai.

El 1937 s'allista voluntari a l'exèrcit de la República. Destinat a Terol va exercir de cartògraf. Va ser capturat i ingressat al camp de concentració de Prats de Molló. Va escapar i va exiliar-se primer a França i més tard a Mèxic on va viure durant 23 anys. Va rebre ajuda econòmica de Josep Carner i va treballar a diverses publicacions i editorials. Del seu compromís republicà va escriure *Unitats de xoc*, un dietari de guerra considerat un dels documents més significatius de la Guerra Civil Espanyola.

Després del seu exili torna a Barcelona on va col·laborar a "Canigó", "Serra d'Or", "El Temps" i al "Avui". De seguida va publicar les novel·les *L'ombra de l'atzavara* (1964), amb la qual va guanyar el **premi Sant Jordi** i *Ronda naval sota la boira* (1966) —per a alguns crítics la seva millor obra—, i la narració curta *Aquí descansa Nevares* (1967).

L'any 1942 va publicar el seu primer recull de contes posterior a la guerra civil espanyola, *Memòries especials*, però no va ser plenament reconegut per la major part de la crítica catalana fins a l'any 1955 amb una altre recull anomenat *Cròniques de la veritat oculta*, on va incloure molts contes de la seva primera època. També són reculls de contes els dos llibres que van seguir: *Gent de l'alta vall* (1957) i *Demà a les tres de la matinada* (1959).

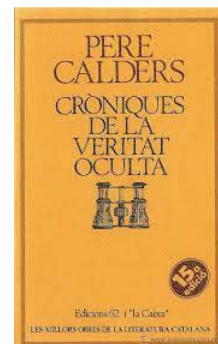
Pel que fa als contes, l'any 1968 els reuneix tots i n'afegeix algun d'inèdit al volum *Tots els contes*, que va obtenir el **Premi de la Crítica Serra d'Or**. El 1978 va publicar *Invasió subtil i altres contes* (**Premi Lletra d'Or** i **Premi de la Crítica Serra d'Or**) i posteriorment *Tot s'aprofita* (1983, **Premi de Creació Literària de la Generalitat**), *De teves a meves* (1984) o *El barret fort* (1987).

Val a dir que, malgrat el reconeixement dels cercles intel·lectuals a la seva obra, no va aconseguir un èxit popular important fins que, el setembre de 1978, el grup de teatre Dagoll Dagom va escenificar alguns contes seus amb el muntatge *Antaviana*, que va representar un dels èxits teatrals del moment.

El 1984 es comencen a publicar les seves "Obres completes", dins de la col·lecció "Clàssics catalans del segle XX". Al 1986 va rebre el **Premi d'Honor de les Lletres Catalanes**.

PARLEM DE L'OBRA

Pere Calders és, per damunt de tot, un narrador, un contador d'històries. Per això s'hi troba a gust conreant el conte, gènere molt més flexible que la novel·la. Calders mostrà sempre un gran interès per construir una història a partir de la ficció pura, alliberat de la necessitat d'haver de traduir fidelment la realitat immediata. Per això trobem pocs escenaris concrets (i quan els trobem són exòtics o estranys) tampoc s'entreté en les descripcions físiques ni en la caracterització psicològica dels personatges. Li interessa molt més representar una determinada -- i parcial-- percepció de la realitat. La seva.

***Nota biogràfica:** Em dic Pere i dos cognoms més. Vaig néixer abans d'ahir i ja som demàpassat. Ara només penso com passaré el cap de setmana.*

El Calders escriptor, doncs, és conscient que enconstruir una història --tant si és descaradament fictícia com si parteix de fets reals-- no fa sinó representar la seva pròpia percepció de la realitat. Una percepció que arriba a fer de la ironia el seu instrument literari més eficaç. La ironia sempre demana la participació còmplice del lector. Aquesta complicitat és la que fa tan interessant la narrativa caldersiana. Sota aquesta aparent intranscendència, sota el tractament subtil i sovint humorístic de les trames relatades, sota el vel d'uns escenaris obertament imaginaris, ens permet anar més enllà i fer una reflexió posterior profunda sobre l'absurditat extrema de la condició humana.

Un dels grans enamorats que registra la Història (encara que de moment no ho sembli), fou Lluís XVI, que va perdre el cap per Maria Antonieta. I tingué la sort, enmig de la desgràcia, d'ésser correspost en la mateixa mesura per la seva estimada.

Els contes en Calders són un artifici on hi intervenen la fantasia, i tot un seguit d'elements que es mouen en l'àmbit del somni. El to i el llenguatge dels contes són un bon exemple de l'elevat estil d'un narrador d'ofici com ho és Calders. Els personatges es troben en situacions inesperades i insòlites a mig camí entre la realitat i la irrealitat, Aquesta ambigüïtat que embolcalla sempre la literatura fantàstica; i les històries que es mouen en uns ambients que a voltes ens recorden a Poe, a voltes a Kafka i fins i tot, el refinament intel·lectual de Borges. El protagonista d'aquests contes és quasi sempre un home somniador i abúlic, que davant les *seves quimeres* actua majorment amb normalitat i racionalitat, la qual cosa provoca un contrast característic. I no perdem de vista l'humor, àcid i irònic, però gairebé sempre de rostre ben humà, que ens fa de fil conductor de la majoria de relats, que tenen un final lògic, dintre de la falta de lògica que els caracteritza. El mateix títol de l'obra barreja una altra de les passions de Calders, el periodisme, amb la utilització de la paraula *cròniques*, que són relats de fets que ocorren vistos des de l'exterior, que intenten ser objectius i no tenir gaire implicació emocional. Per altra banda, el sintagma *veritat oculta* al·ludeix a tot allò que podria passar i passa, realment, en la seva prodigiosa imaginació, que el fa un dels narradors més originals de la literatura catalana.